

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang

Sastra ngaguar kahirupan anu aya patalina jeung kanyataan sosial, sanajan karya sastra téh mangrupa “tironan” alam jeung dunya subjéktif manusa. Karya sastra mangrupa ébréhan jiwa pangarang anu gelar ngagunakeun media basa. Hal-hal anu diébréhkeun dina karya sastra mangrupa rékaan. Aya ogé anu mangrupa tironan tina kahirupan nyata, anu biasana mah diropéa deui saluyu jeung imajinasi pangarangna.

Sastra jeung manusa téh dalit pisan hubunganana, sabab sadar atawa henteu, tetela aya hubungan kausalitas antara duanana. Sastra tumuwuh sarta mekar, sabab éksisténsi manusa jeung sastra ogé bisa mangaruhan kana individu manusa. Ieu asumsi muncul balukar tina kasadaran yén sastra téh nya éta média subjektif anu nyoba ngangkat pasualan réalitas objéktif anu aya di masarakat. Ku sabab kitu, antara sastra jeung masarakat muncul hubungan sabab-akibat.(Wellek & Warren 1990:25)

Karya sastra mangrupa produk sosial. Hartina karya sastra diréka-cipta ku sastrawan minangka anggota masarakat kalawan ngagunakeun médium basa (sistem tanda anu arbitrer). Gambaran kahirupan minangka hiji kanyataan sosial ngawengku hubungan timbal bailk antara masarakat jeung individu, antara masarakat jeung masarakat, sarta antara peristiwa anu lumangsung dina

batin hiji individu. Éta gambaran kahirupan téh dumuk dina karya sastra. Minangka produk sosial karya sastra eusina mangrupa réfléksi hubungan hiji individu jeung individu séjénna atawa jeung masarakat sabudeureunana. Akibatna, sacara logika bakal nimbulkeun masalah-masalah, boh anu sipatna positif boh anu sipatna négatif, balukar tina ayana éta hubungan.

Dina seuhseuhanana mah karya sastra téh ngaguar manusa jeung masarakatna, anu ngalantarankeun sosiologi sastra karasa pentingna sarta perlu diwangun pola-pola analisis tur tiori-tiori anu aya patalina jeung sosiologi sastra. Karya sastra lahir alatan ayana gejala-gejala sosial, alatan ayana rupa-rupa sikep sosial anu sacara imajinatif, éta sikep-sikep téh satékah polah ku sastrawan diungkab dina hiji beungkeutan tina élémén-élémen, anu antara hiji élémén jeung élémén lianna kudu ngawujud dina hiji wong mangrupa tarékah ungkapan pribadi manusa salaku anggota masarakat. Ku kituna, sosiologi sastra nuduhkeun ayana kaidah antara sastrawan, masarakat, jeung karya sastra.

Nurutkeun pamarekan sosiologi sastra, karya sastra aya patalina jeung kanyataan, nepi ka mana éta karya sastra némbongkeun kanyataan, sarta dipiharep bisa ngabaladah kasang tukang munculna hiji karya sastra anu aya patalina jeung situasi kondisi di tempat éta karya gumelar. Kanyataan di dieu ngandung harti anu lega ambahanana, nya éta ngawengku sagala hal anu aya di luar karya sastra nu dituju ku éta karya sastra.

Sosiologi sastra anu ngaguar ngeunaan hubungan antara téks, kontéks jeung subjék, katut objék mibanda widang sasaran, nya éta: 1) *kontéks sosial sastrawan*; 2) *sastra minangka eunteung masarakat, jeung* 3) *fungsi sosial sastra*. Ibrahim dina Pradopo. (2000: 170)

Basa dina karya sastra bisa ngawujud dina wangun lisan jeung tinulis. Ku sabab kitu, dina sastra ogé aya anu disebut sastra lisan jeung sastra tinulis. Sastra lisan nya éta sastra anu sumebarna sacara lisan, saperti dongéng, sedengkeun sastra tinulis mah nya éta sastra anu sumebarna sacara tinulis. Anu kaasup kana salahsahiji warna karya sastra nu sumebarna sacara tinulis téh nya éta novel.

Pikeun ngeuyeuban panalungtikan karya sastra dumasar kana analisis sosiologi sastra, dilaksanakeun panalungtikan anu objekna novél *Carios Agan Permas* karya Yuhana. Upama ditilik tina eusina éta novel téh kaasup kana novél *avontur*, nya éta anu ngajelaskeun ngeunaan museurna lalakon ka hiji palaku utama, sarta pangalaman palaku dipidangkeun ti awal nepi ka ahir sacara kronologis.

Pangna nalungtik novél *Carios Agan Permas* karya Yuhana téh nya éta hayang mikanyaho kana kanyatan hirup anu bisa jadi béda tina kahirupan urang sapopoé, utamana hayang mikanyaho ngeunaan posisi sosial masarakat sarta faktor-faktor sosial anu bisa mangaruhan diri pangarang salaku pribadi lian ti mangaruhan eusi-eusi karya sastrana.

Masalah-masalah dina novél *Carios Agan Permas* anu patali jeung sosiologis saupama ditalungtik, bakal leuwih ngahudang kapanasaran. Di sagigireun urang bakal manggihan fakta ngeunaan gejala anu timbul, urang ogé sacara teu langsung bisa ngajén éta karya dumasar kana sudut pandang sosiologis. Yuhana salaku pangarang ngangkat gejala-gejala sosial anu aya di masarakat. Ku Yuhana naon-naon nu aya di masarakat téh diébréhkeun dina wangun novel. Dina novél *Carios Agan Permas* Yuhana hayang méré gambaran ngeunaan kamiskinan jeung kateuadilan di masarakatna. Lian ti éta Yuhana miharep nu maca bisa ngarasakeun hal-hal naon waé nu kungsi kaalaman ku kaom miskin, kumaha sarakahna jalma-jalam anu ngaku dirina nulungan, tapi di satukangeun kedokna manéhna hayang meres tanaga jeung duit jalma anu miskin. Salian ti kateuadilan, Yuhana ogé méré gambaran ngeunaan jalma-jalma anu ngabéla jeung nanjurkeun kaadilan sarta merjoangkeun kahirupan kaom miskin. Pikeun meunangkeun fakta-fakta ngeunaan gejala-gejala anu aya dina éta novél, perlu diréalisasikeun dina wangun panalungtikan. Ku sabab kitu, panalungtik hayang ngungkab kajian sosiologi sastra anu aya dina novel *Carios Agan Permas* karya Joehana.

1.2 Watesan Masalah

Watesan masalah mibanda peran anu penting dina unggal wangun panalungtikan. Di antarana salaku papagon anu ngalelebah masalah, nepi ka panalungtikan anu keur dipigawé téh henteu méngpar tina tujuan jeung

rarancang munggaran. Di sagigiren éta, watesan masalah perlu pikeun ngécéskeun objek panalungtikan anu sabenerna. Sangkan ambahanana henteu lega teuing, luyu jeung ieu judul panalungtikan, karya sastra anu baris ditalungtik téh nya éta *Carios Agan Permas* karya Joehana, sarta nu nalungtik museurkeun panitén kana kajian sosiologisna novél *Carios Agan Permas* karangan Yuhana.

1.3 Rumusan Masalah

Ngarumuskeun masalah dina ieu panalungtikan téh jadi perkara anu penting, ku sabab engkéna dijadikeun papagon anu baris nangtukeun léngkah-léngkah panalungtikan. Rumusan masalah dipiharep bisa méré pituduh pikeun ngumpulkeun data anu patali jeung patalékan-patalékan anu aya dina éta rumusan masalah. Tina sababaraha masalah di luhur, masalah nu baris dirumuskeun dina wangun patalékan saperti ieu di handap:

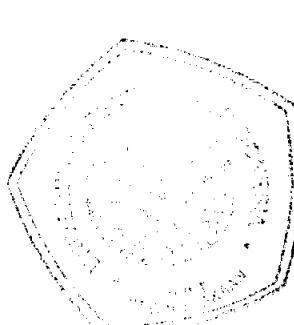
- (1) Kumaha patalina (timbal-balik) antara pangarang, karya sastra jeung masarakat dina hiji karya sastra, khususna novél *Carios Agan Permas* karya Yuhana?
- (2) Kumaha struktur carita nu mangrupa téma, para tokoh jeung watekna, latar (*setting*) dina novél *Carios Agan Permas* ditilik tina kajian sosiologi?

- (3) Kumaha tanggapan anu maca (mahasiswa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah jeung pangarang-pangarang Sunda) ditilik tina kajian sosiologisna?

1.4 Tujuan Panalungtikan

Panalungtikan sosiologi sastra miboga tujuan ngaronjatkeun pamahaman kana karya sastra patali jeung masarakatna. Ieu panalungtikan nerangkeun yén sabenerna karya sastra téh henteu ngan saukur gejala individual, tapi ogé gejala sosial. Sosiologi leuwih loba méré babaran kana asumsi-asumsi anu aya patalina jeung masarakat, nya éta hubungan antara individu jeung individu (Nyoman Kutha Ratna, 2003:11). Dumasar kana asumsi tujuan panalungtikan di luhur, ieu panalungtikan téh dipiharep bisa:

- (1) Ngaguar gambaran ngeunaan kajian sosiologi sastra anu ngawengku pangarang, karya sastra jeung masarakat kana novél *Carios Agan Permas* karya Joehana. Medar patalina antara karya sastra jeung kahirupan pangarang nu ngawengku atikan, pakasaban, kaagamaan jeung nu lianna.
- (2) Ngaguar babaran ngeunaan struktur carita nu mangrupa téma, para tokoh utama jeung watekna, latar atawa setting, dina novél *Carios Agan Permas* karya Yuhana ditilik dina kajian sosiologina.

- (3) Ngadéksripsiéun sawangan masarakat nu maca (mahasiswa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah jeung pangarang-pangarang Sunda) novél *Carios Agan Permas* ditilik tina jihat kajian sosiologisna.

1.5 Mangpaat Panalungtikan

Analisis sosiologi sastra méré mangpaat anu pohara gedéna kana fungsi-fungsi karya sastra minangka produk masarakat. Dina ieu panalungtikan dipiharep bisa méré mangpaat pikeun:

- (1) Nambahán élmu pangaweruh dina widang eusi hasil karya sastra dina wanguun novél hususna kaayaan sosiologis novél *Carios Agan Permas* karangan Yuhana .
- (2) Ngaliwatan kajian sosiologis kana novél *Carios Agan Permas* bisa kapanggih sabab-musabab jeung kasang tukang lahirna hiji karya sastra.
- (3) Mibanda mangpaat minangka sumbangsih dina raraga ngeuyeuban kabeungharan hasanah kasastraan, hususna sastra Sunda.

1.6 Anggapan Dasar

Anggapan dasar téh nya éta salahsahiji bebeneran tiori, atawa pamadegan nu dijadikeun tatapakan dina panalungtikan anu geus teu dipasualkeun deui bener salahna sarta dina prinsipna bisa ditarima ku sakumna jalma kalawan teu perlu diuji (Suyatna, 1994:3).

Nurutkeun Surakhmad (1982:107) anggapan dasar atawa postulat nya éta “sebuah titik tolak pemikiran yang kebenarannya diterima oleh penyidik”. Perluna ngarumuskeun anggapan dasar, sangkan aya tatapakan anu kuat pikeun medar masalah anu ditalungtik.

Ieu panalungtikan ngabogaan anggapan dasar sakumaha anu diwincik di handap :

- (1) Novél téh salahsahiji genre karya sastra anu mangrupa prosa rekaan fiksi naratif ngawujud lalakon, umumna panjang sarta galur caritana ngarancabang.
- (2) Sosiologi sastra mangrupa ulikan anu medar ngeunaan karya sastra, pangarangna, anu macana, sarta pangaruh sosialna ka masarakat.

1.7 Wangenan Operasional

Pikeun maham kana maksud ieu panalungtikan, perlu dipedar istilah-istilah anu digunakeun dina ieu panalungtikan.

- (1) *Analisis* nya éta panalungtikan kana hiji perkara (karangan, kalakuan, jsb) pikeun mikanyaho kaayaan anu sabenerna (sabab musababna).
- (2) *Sosiologi sastra* nya éta kajian sastra anu ngabahas ngeunaan segi-segi kamasarakatan ku sababaraha pangarang ogé ngabahas ngeunaan pamaca jeung pangaruh sosialna ka masarakat.
- (3) *Novél* nya éta prosa rékaan anu rélatif (ngawujukeun lalakon), umumna panjang, sarta galur caritana atawa plotna ngarancabang. Novél nya éta

carita winangun prosa, anu ngagambarkeun kahirupan hiji jalma, kalawan dibarengan ku ayana parobahan nasib kahirupan palakuna (Suhendar, 1993: 154).

- (4) *Carios Agan Permas* mibanda kajian sosiologi anu bisa dianalisis jeung ditalungtik.

